

RECHTBANK 's-GRAVENHAGE

Sector civiel recht

zaaknummer / rolnummer: 357639 / HA ZA 10-299

Vonnis van 13 oktober 2010

in de zaak van

X,
in hoedanigheid van vereffenaar van de nalatenschap van de heer Y,
wonende te Waalre,
eiser,
advocaat mr. P.J.L. Tacx te Roermond,

tegen

**DE STAAT DER NEDERLANDEN (MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN
EN KONINKRIJKRELATIES)**,
zetelend te 's-Gravenhage,
gedaagde,
advocaat mr. S.M. Kingma te 's-Gravenhage.

Partijen zullen hierna X en de Staat genoemd worden.

1. De procedure

- 1.1. Het verloop van de procedure blijkt uit:
- de dagvaarding van 12 januari 2010 met producties 1 t/m 10;
 - de conclusie van antwoord van 7 april 2010 met producties 1 t/m 12;
 - het tussenvonnis van 21 april 2010;
 - de kostenopgave zijdens de Staat van 10 juni 2010;
 - de comparitie na antwoord van 6 juli 2010;
 - het proces-verbaal van comparitie van 23 augustus 2010.

- 1.2. Ten slotte is vonnis bepaald.

2. De feiten

- 2.1. In 1997 heeft wijlen de heer Y, hierna: Y, een methode bedacht om paspoorten en andere identiteitsbewijzen fraudebestendig te maken. Hij heeft dit idee samen met zijn neef, X, in een gesprek gepresenteerd aan de Staat. Bij brief van 11 april 1997 heeft de Staat gemotiveerd waarom hij het idee van Y niet over wenste te nemen.

2.2. Naar aanleiding van het gesprek met de Staat heeft Y het idee door TNO laten uitwerken in een rapport, “Rapport 100% Fraudebestendigheid Identiteitsbewijzen”, hierna te noemen: het rapport. Y heeft het rapport op 3 april 1998 aan de Staat aangeboden.

2.3. Het rapport bevat de volgende zestien elementen:

1. het bewijs van echtheid van het document is opgeslagen in een centrale computer
2. verificatie van echtheid vindt plaats door de foto in het document te vergelijken met de foto zoals opgeslagen in de centrale computer;
3. de foto wordt gedigitaliseerd door deze te scannen;
4. de digitale foto wordt opgeslagen in de centrale computer;
5. aanvullende gegevens, zoals de naam van de persoon, kunnen samen met de foto worden opgeslagen;
6. het opvragen van de gegevens in de centrale computer gebeurt via een nummer;
7. de foto in de centrale computer moet worden vergeleken met de in een chip opgeslagen foto in het document;
8. er zijn geen uitvoerige echtheidskenmerken in het document zelf meer nodig;
9. oudere documenten kunnen fraudebestendig worden gemaakt;
10. de centrale computer is niet voor iedereen toegankelijk, zodat er geen privacyschending wordt geriskeerd;
11. het document wordt in twee stappen uitgegeven;
12. er gelden veiligheidseisen bij het vastleggen van de foto;
13. in de centrale computer zal gebruik worden gemaakt van de status ‘nieuw’, ‘geldig’ en ‘verlopen’;
14. er kan eventueel een koppeling worden gemaakt aan een databank van de politie;
15. een uitgebreide beschrijving van de technische realisatie en beveiliging;
16. een berekening van de kosten en baten.

2.4. Bij brief van 5 januari 1999 heeft de Staat Y bericht geen gebruik te willen maken van het rapport en dit is nogmaals aan X bevestigd bij brief van 27 september 1999.

2.5. In 2003 heeft X geconstateerd dat de Staat paspoorten uitgeeft die voorzien zijn van een chip waarin een foto is opgeslagen. Op basis hiervan heeft X geconcludeerd dat de Staat de door hem ontwikkelde methode, ondanks zijn afwijzende berichten, wel heeft overgenomen. Er heeft opnieuw een briefwisseling plaatsgevonden. Bij brief van 7 maart 2007 heeft de Staat het navolgende geschreven:

“Het ministerie van BZK heeft bij de invoering van de generatie elektronische reisdocumenten geen methode gebruikt die van u afkomstig is. Overigens is de digitale weergave van de pasfoto in de chip in de reisdocumenten ingevoerd conform de EU-verordening betreffende normen voor de veiligheidskenmerken van en biometrische gegevens in door de lidstaten afgegeven paspoorten en reisdocumenten.”

2.6. X heeft de Staat bij brief van 21 maart 2008 kenbaar gemaakt dat hij door het gebruik van de door Y bedachte methode, onrechtmatig gebruikmaakt van een auteursrechtelijk beschermd concept. De Staat heeft bij brief van 25 april 2008 zijn eerder ingenomen standpunt gehandhaafd.

3. Het geschil

3.1. X vordert - samengevat - een verklaring voor recht dat de Staat inbreuk maakt op het auteursrecht van Y op de methode voor beveiliging van paspoorten en daarmee onrechtmatig handelt en aansprakelijk is voor de door Y geleden schade. Daarnaast vordert X veroordeling van de Staat tot betaling van die schade, nader op te maken bij Staat, vermeerderd met rente. X vordert ook een verbod op inbreuk op het auteursrecht op straffe van een dwangsom en veroordeling van de Staat in de proceskosten en de buitengerechtelijke incassokosten.

3.2. X baseert zijn vorderingen op de stelling dat de Staat inbreuk maakt op het auteursrecht van Y, doordat hij de methode van Y heeft gebruikt voor het vervaardigen van paspoorten.

3.3. De Staat voert verweer. Op de stellingen van partijen wordt hierna, voor zover van belang, nader ingegaan.

4. De beoordeling

Auteursrecht

4.1. Voor het antwoord op de vraag of de Staat inbreuk heeft gemaakt op het auteursrecht van Y, zoals X stelt en de Staat bestrijdt, is allereerst van belang of de methode, zoals ontwikkeld door Y, auteursrechtelijk beschermd is. De rechtbank stelt voorop dat een idee, ook al is het origineel of revolutionair, op zichzelf geen voorwerp van auteursrecht kan zijn. De uitwerking van een idee kan, indien het een eigen karakter bezit en het persoonlijk stempel van de maker draagt, wel worden aangemerkt als een auteursrechtelijk beschermd werk. Naast de mate van uitgewerktheid, spelen factoren zoals de mate waarin elementen reeds eerder bekend waren en de vraag of een ander dan eiser zelf op dezelfde ideeën had kunnen komen, een rol bij de beoordeling of een uitgewerkt idee voor auteursrechtelijke bescherming in aanmerking komt. Daarbij geldt bovendien dat aan technisch bepaalde aspecten geen auteursrechtelijke bescherming toekomt.

4.2. X stelt zich op het standpunt dat aan het idee van Y auteursrechtelijke bescherming toekomt, doordat het, op verzoek van de Staat, voldoende is uitgewerkt in het rapport. Het eigen karakter wordt volgens X gevormd door het idee van het digitaal opslaan van een pasfoto in een chip, met een uitgewerkt beveiligingssysteem er omheen. Aan het basis-idee is bovendien een kostenbegroting toegevoegd, aldus X. Het persoonlijk stempel van de maker blijkt volgens X uit de manier waarop de zestien elementen zijn gerangschikt in het rapport.

4.3. De Staat heeft gesteld dat het kernelement van de methode zoals uitgewerkt in het rapport, het digitaliseren van een foto van de houder op een in het document aangebrachte chip, niet oorspronkelijk is. In de eerste schriftelijke reactie van de Staat aan de heer Y van 11 april 1997, heeft de Staat al aangegeven dat systemen gebaseerd op dit principe reeds bestonden. De Staat heeft ter onderbouwing van deze stelling een offerte van drukkerij Sdu van 1993 en het CRI themaboek, "een haalbare card" van de divisie Centrale Recherche van 1996 overgelegd. Daartegenover heeft X gesteld dat er aanzienlijke verschillen bestaan

tussen de door Y ontwikkelde methode en de bestaande systemen waarop de Staat heeft gewezen. Derhalve komt aan de methode van Y volgens X wel een oorspronkelijk en eigen karakter toe.

4.4. Naar het oordeel van de rechtbank is de door Y ontwikkelde methode, zoals uitgewerkt in het rapport, niet aan te merken als een auteursrechtelijk beschermd werk. Zonder nadere toelichting, die ontbreekt, valt niet in te zien dat het element uit de door Y ontwikkelde methode waaraan X het meeste gewicht toekent, te weten het digitaal opslaan van een foto op een in het paspoort aangebrachte chip, wezenlijk anders is dan de methode zoals geopenbaard in de door de Staat overgelegde stukken, zodat daaraan geen eigen en oorspronkelijk karakter kan worden ontleend. Het rapport bevat voorts niets anders dan het idee zelf, voorzien van technische uitwerkingen en een kostenberekening, die niet voor auteursrechtelijke bescherming in aanmerking komen. Het beramen van de kosten behelst geen creatieve keuze. Het uitleggen van de manier waarop het idee praktisch kan worden uitgevoerd, de beschrijving van de benodigde hardware en software en dergelijke elementen, zijn bij uitstek technisch te noemen. De rangschikking van de elementen die voorkomen in het rapport, is door X in de dagvaarding aangebracht en volgt niet direct uit het rapport, zodat niet valt in te zien hoe die rangschikking eigen karakter of persoonlijk stempel aan het werk zou kunnen verlenen. Op grond van dat alles is de rechtbank van oordeel dat de door Y bedachte methode voor het fraudebestendig maken van identiteitsbewijzen geen auteursrechtelijk beschermd werk is.

Inbreuk

4.5. Als het uitgewerkte idee van Y al bescherming zou genieten op grond van het auteursrecht, dan is de rechtbank van oordeel dat de Staat daar geen inbreuk op maakt. Weliswaar maakt de Staat ook gebruik van een op een chip opgeslagen foto in het paspoort, maar die enkele overeenkomst is onvoldoende om ontlening aan te nemen. De door de Staat gebruikte methode voor beveiliging en fraudepreventie van paspoorten is voor het overige immers geheel verschillend van de door Y bedachte methode. De essentiële verschillen tussen de methode van Y en het systeem van de Staat overheersen naar het oordeel van de rechtbank. De rechtbank wijst op het navolgende.

4.6. Het systeem dat de Staat sinds 2003 gebruikt voor het vervaardigen en beschermen van paspoorten is primair gericht op bescherming van het document zelf door echtheidskenmerken daarin op te slaan, terwijl de methode van Y uitgaat van een systeem waarbij de in het document opgeslagen foto gecontroleerd kan worden in een centrale databank, waarmee echtheidskenmerken in het document juist overbodig worden. De methode van Y is er op gericht te voorkomen dat een ander dan de paspoorthouder zich voorziet van het paspoort door een andere foto in het paspoort te verwerken. Om die reden vindt bij de methode van Y de controle altijd plaats door vergelijking tussen de foto in het paspoort en de foto in de centrale databank, die overeen dienen te komen. Het huidige systeem van de Staat vergelijkt de foto in het paspoort daarentegen met een ter plekke te maken foto c.q. scan van de persoon die zich met het paspoort verplaatst. Daarmee kan immers ook 'look-a-like' fraude worden voorkomen. Voor het opsporen van overige vormen van fraude wordt door de Staat juist wel gebruik gemaakt van de echtheidskenmerken in het document. Bovendien is een belangrijk verschil dat bij paspoortcontrole door de Staat en andere (buitenlandse) instanties geen gebruik wordt gemaakt van een centraal databanksysteem, die in de methode van Y juist een onmisbaar element vormt.

4.7. Nu vast is komen te staan dat de methode van Y niet auteursrechtelijk beschermd is en dat de Staat daar - als de methode al auteursrechtelijke bescherming zou genieten – evenmin inbreuk op maakt, zullen de vorderingen van X worden afgewezen.

Kosten

4.8. X zal als de in het ongelijk gestelde partij in de kosten worden veroordeeld. Volgens de kostenopgave van de Staat bedragen diens advocaatkosten €16.500,-. Hoewel deze kosten aanzienlijk hoger liggen dan het bedrag dat naar het oordeel van de rechtbank onder de gegeven omstandigheden als redelijk en billijk kan worden aangemerkt, mede gelet op de indicatietarieven, die een bedrag van €8.000,- indiceren voor een eenvoudige bodemprocedure waarin geen pleidooi wordt gehouden, kan de rechtbank, gelet op de uitspraak van de Hoge Raad d.d. 26 februari 2010¹, niet anders dan de gevorderde kosten volledig toewijzen, nu deze zijdens X niet zijn bestreden.

5. De beslissing

De rechtbank:

- 5.1. wijst de vorderingen af;
- 5.2. veroordeelt X in de kosten, aan de zijde van de Staat tot op heden begroot op €16.500,- aan advocaatkosten en een bedrag van €313,- aan vastrecht;
- 5.3. verklaart de proceskostenveroordeling uitvoerbaar bij voorraad.

Dit vonnis is gewezen door mr. R. Kalden en in het openbaar uitgesproken op 13 oktober 2010.

¹ Jaap.nl, Boek9 8688